

Oponentský posudek na diplomovou práci Hany Slavíkové „Srovnávací analýza vybraných oblastí české a francouzské imigrační politiky : Podmínky pracovní a rodinné imigrace v České republice a Francii“.

PhDr. Vilém Novotný

Katedra veřejné a sociální politiky ISS UK FSV

Diplomová práce Hany Slavíkové se zabývá stále aktuálnější a závažnější tématem imigrační politiky se zaměřením na problematiku pracovní a rodinné imigrace v České republice a Francii. Práce je rozdělena na několik částí. První částí je věnována metodologickým úvahám. V druhé části autorka seznamu čtenáře především s výčtem teoretických přístupů ke studiu migrace a imigrace. Ve třetí části je proveden pokus o srovnávání vybraných oblastí české a francouzské imigrační politiky. Čtvrtá část se zabývá srovnáváním české a francouzské imigrační politiky v oblastech pracovní a rodinné imigrace.

Při hodnocení práce se budu nejprve věnovat otázkám formy a po té přejdu k otázkám obsahu.

Předložená práce splňuje formálních náležitostí (abstrakt v českém a anglickém jazyce, česká a anglická klíčová slova, minimální rozsah, schválené teze, podepsané prohlášení autora potvrzující původnost textu, jeho rozsah a úplnost uvedených pramenů a literatury a souhlas se zpřístupněním diplomové práce veřejnosti).

Formální strukturu práce hodnotím jako vcelku zdařilou a jasnou, tj. představuje pro mne jednu z předností práce. Tato formální provázanost práce však bohužel není doprovázena provázaností vnitřní. Bohužel mi chybí nejen výraznější provázanost mezi teoretickou a praktickou částí, ale často i mezi odstavci.

Dalším závažným formálním nedostatkem práce je to, že autorka neovládá požadovanou citační normu na FSV (ISO 690 a 690-2) (viz odkazy a seznam použité literatury, zejména s. 185-193). Autorka má velké problémy pracovat s přímými citacemi (nejsou uváděny kurzívou, ale docela často chybí odkaz na konkrétní stránku) (viz např. s. 41, 42 atd.). Práce také není prostá překlepů (nejčastěji ibid.(číslo stránky), ale i jiné jako např. s. 24, 26, 30 atd.),

Nouze není také o faktografické nepřesnosti. Je poněkud mrazivě úsměvné, že čtenář se setkává národem Muslimů (viz s. 12 a s. 52 pozn. 57); s konstatováním, že Francii patří části Austrálie (s. 76); ale i závažnější tvrzení jako to, že Francie má zkušenosti „s masovou přeshraniční migrací“ až od konce 2. světové války (s. 52 pozn. 56), či to, že problematika imigrace není obsažena ve volebním programu Strany zelených (s. 87).

Last but not least je zcela nezvládnutý rozsah práce. Zde musím parafrázovat klasika, že tato práce je především dlouhá. A i kdyby byla poloviční, tak je stále příliš dlouhá. Bohužel jsem nenašel jediný důvod, který by hovořil pro předložený nezáživný popis v rozsahu 192 normostran.

Do této části posudku patří i konstatování, že s ohledem na technické vybavení UK FSV nebylo v silách oponenta provést antiplagiátorskou kontrolu. Nicméně s ohledem na usilovnou, leckdy až kontraproduktivní, snahu autorky o uvedení všech použitých zdrojů v textu nepředpokládám, že by k nějakému pochybení v této záležitosti došlo.

Za určitý přechodník mezi formální a obsahovou složkou práce je možné považovat práci s literaturou a styl psaní. Autorce se podařilo shromáždit pozoruhodný soubor literatury a zdrojů (viz s. 185-193), který ale při

porovnání s rozsahem práce a používáním zdrojů (často se při zpracování dílčích témat vycházelo z velmi omezeného okruhu zdrojů (jeden, v lepších případech tři či více autorů)) nepůsobí až tak objemně. U shromážděné literatury je také pozoruhodné, že bez udání důvody opomíjí tištěnou francouzskou sekundární literaturu k problematice imigrace, což je rozhodně škoda.

Práce jinak představuje nevidanou eklektickou kompilaci, kdy téměř každá věta je odněkud převzatá, a vlastních myšlenek autorky se v ní nalézají jako pověstného šafránu. Jako by autorka chtěla obsáhnout celou problematiku, ale nezbyl jí po té prostor pro hlubší rozbor dané problematiky. Práce tak připomíná Mississippi podle Marka Twaina, tj. je „několik mil široká, ale jen pár stop hluboká“.

Práce je také napsána stylem „bleších skoků“, jimiž autorka bez udání důvodu přeskakuje mezi jednotlivými tématy, takže čtenář brzy ztratí červenou niť (tuto funkci poněkud supluje formální strukturace práce a více než časté používání několika málo publikací (zejména Geddes 2003 a Coppel, Dumont a Visco 2001)) a smysl uváděných dat. Práci poněkud působí jako slavný dort pejska a kočičky. Z předložené práce proto bohužel nelze usoudit, zda autorka disponuje schopnostmi samostatného myšlení a formulace, což je jeden z klíčových předpokladů pro absolvování magisterského studia.

Při hodnocení obsahové stránky práce začnu u vymezení problematiky. Bohužel musím konstatovat, že vymezení tématu práce není příliš jasné a představuje jednu z velkých slabín práce (vymezení imigrační politiky a jejich vybraných částí, důvody pro srovnávání Francie a České republiky atd.).

Dalším výrazným problémem práce je chybějící explicitní rozvedení vymezení problému, kterým se práce zabývá. Velkým bolestivým místem jsou cíle, výzkumné otázky a hypotézy (s. 16-17). Obávám se, že určit za hlavní cíl provedení srovnávací analýzy je poněkud nešťastné. Dle mého názoru komparace slouží vždy nějakému účelu a její provádění jen pro ni samou je jaksí neopodstatněné. Dále se domnívám, že komparace slouží spíše k přípravě formulace hypotéz a nikoli k jejich prokazování.

Za jeden z klíčových problémů práce považuji otázku hypotéz. Už jenom jejich počet, 13, navozuje rozpaky. Osobně mám pochybnosti o formulaci a smyslu některých (viz s. 16-17). Co však považuji za závažnější je absence standardní a jasné procedury jejich operacionalizace a testování. To jak autorka hypotézy nakonec autorka zpracovává a vyhodnocuje (viz s. 116-122 a s. 161-167) považuji za vcelku zásadní nepochopení metodologie sociálních věd.

K tématu výzkumných otázek se bohužel nemohu vyjádřit, protože jsem v textu nemohl najít.

Tímto se dostáváme k záležitostem metodologického zpracování práce. Metodologickou úroveň práce je považuji za velmi slabou. Prvním důvodem je chabě zpracovaná problematika komparace, která je pro práci stěžejní (viz s. 17 a 19-20, 52-53). Je snad až typické, že autorka vychází pouze z jedné publikace (Munkové 2005) a to ještě z té, která není uvedena v seznamu literatury. Obecně mi chybí jasné uchopení komparace, tj. vymezení problematiky, cílů komparace, definování a odůvodnění výběru kritérií komparace a určení její formy (diachronní, či synchronní). Zde bych očekával alespoň něco málo o problematice případových studií a jejich srovnávání.

Druhým důvodem je mi poněkud nepochopitelný a v textu neodůvodněný výběr modelu McGowana a Shapira z roku 1973 (s. 17-19 a 53-54). Je sice poněkud zvláštní pracovat bez udání důvodu v roce 2010 s takovýmto atikválním kouskem, ale ještě podivnější je jeho „osekání“ hned v úvodní části (s. 17-19). Považuji za velmi těžko obhajitelné zredukování exogenních faktorů na, z tohoto pohledu velmi problematickou, EU. Pokud je však opomenuta analýza významné části endogenních faktorů (socioekonomické, sociopolitické a kulturní prostředí) a to ani nemluvím o obtížně identifikovatelném uchopení „path-dependence“, tak se mi zdá použití tohoto modelu vcelku zbytečné.

Za zdařilý také nepovažuji pro navrhnutý kauzální model působení push a pull faktorů (s. 22 a 29).

Závěrečné zhodnocení

Po přečtení této práce bohužel musím s klasikem konstatovat, že způsob této práce zdá se mi poněkud nešťastný. Práci považuji za dobrý podklad pro vypracování závěrečné klasifikační práce, ale nikoli za kvalifikační práci samotnou.

Po dlouhém zvažování kvality práce, zájmů katedry, její prezentace a potřeby dát studentům jasnou zprávu o „tržní“ hodnotě jejich práce jsem se nakonec přiklonil k závěru, že práce spíše nesplňuje požadavky kladené na závěrečnou magisterskou klasifikační práci, tj. prokázání jak získání teoretických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, tak zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti.

Proto **nedoporučuji předloženou práci k obhajobě.**

Nicméně je na úradku komise, zda po zvážení obou posudků, vystoupení diplomantky, vlastním zhodnocení práce, zájmů katedry a její prezentace uzná předloženou práci, v odkazu na „dortovou“ metaforu, za „stravitelnou“, nebo nikoli.

Otázky pro obhajobu:

Co je to hypotéza a jaká je její role v sociálně vědním výzkumu?

Jak se současná odborná francouzská veřejnost dívá na problematiku imigrace?

V Praze, 16. června 2010